

УДК 378.633

ПІДГОТОВКА І ПЕРЕПІДГОТОВКА КАДРІВ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

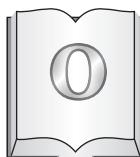
Роман ОЛЕКСЕНКО

кандидат економічних наук, доцент,
здобувач Національного педагогічного
університету імені М. П. Драгоманова
(м. Київ)

© Олексенко Р., 2013

Ключові слова: людина, освіта, економічна освіта, професійна компетентність, виховання.

Підготовка і перепідготовка кадрів у системі економічної освіти розглядаються в контексті інноваційного оновлення системи освіти; основними інноваціями в цьому процесі мають стати інформаційні технології, поглиблений зв'язок із практикою ринкових трансформацій, нормативна узгодженість зі світовим досвідом.

дним із найактуальніших завдань національної вищої освіти є підготовка кадрів, спроможних забезпечити трансформацію і розбудову всієї сфери управління фінансами й реалізації підприємницької діяльності. Необхідно формувати нове економічне мислення студентів-фахівців економічного профілю в умовах інтеграції економічних відносин. Зважаючи на це, слід розрізняти і проміжні завдання: а) розкриття для кожного спеціаліста соціально-економічних аспектів економічної підготовки особистості з урахуванням досвіду практичної роботи сучасного ВНЗ та досягнень економічної науки; б) обґрунтування необхідності постійного вдосконалення методики економічної освіти студентів у реальних умовах навчального процесу; в) активізація засобів підвищення ефективності економічної підготовки фахівців через поглиблення та вдосконалення їхньої навчальної, громадсько-практичної діяльності, продуктивної праці [9, 56].

Всі ці конкретизовані завдання, науково-методичні та навчально-виховні орієнтири, механізми встановлення взаємозв'язку

між навчальним процесом та реальним економічним життям можливо виконувати тільки за умов наявності висококваліфікованих, компетентних, сучасних науково-педагогічних кадрів, здатних поєднувати у навчально-виховному процесі змістово-професійні компетенції з інноваційно-гуманістичною сутністю педагогічного процесу.

Враховуючи те, що корисним для розвитку національної економічної освіти може бути залучення досвіду партнерів із розвинених західних країн, важливим, на нашу думку, є залучення закордонних спеціалістів до викладання певних економічних дисциплін, а також регулярні стажування українських викладачів у провідних університетах і бізнес-школах Європи та Північної Америки. «Одним із важливих способів поліпшення якості освіти в менеджменті та економіці є залучення зарубіжних викладачів та науковців із кращих західних ВНЗ, де існує напрацьована школа в цих дисциплінах, та адаптація їхніх програм навчання. Окрім цього, треба поширювати практику перепідготовки викладачів ВНЗ у відповідних університетах зарубіжних країн» [2, 13]. Такі заходи мають високий рівень ефективності щодо підготовки та перепідготовки науково-педагогічних кадрів для системи національної економічної освіти, від якості якої залежить рівень економічної свідомості і культури населення, світоглядно-ціннісні орієнтації та професійні компетенції підприємців, а отже і розвиток економіки, яка намагається перейти на ринкові принципи функціонування.

Важливим аспектом проблеми підготовки та перепідготовки науково-педагогічних кадрів для системи економічної освіти України є постійна орієнтація на змінне реально-економічне середовище, яке постійно потребує високого рівня науково-теоретичного та навчально-професійного реагування та підвищення педагогічної кваліфікованості. «Розвиток ринку праці, а також динаміка змін на ньому вимагає від освітянських закладів підготовки та перепідготовки фахівців із сучасними знання-

ми та вміннями, які вільно володіють теоретичними основами економічних знань, знаються на всіх аспектах застосування в практичній діяльності інноваційних технологій, мають навички поновлення та вдосконалення знань упродовж життя» [12, 265]. Отже, у підготовці та перепідготовці науково-педагогічних кадрів для системи економічної освіти нами підкреслено декілька ключових, на нашу думку, необхідних засобів розвитку та принципів, одним із яких є важливість забезпечення викладачам дисциплін економічного профілю можливості постійно підвищувати свою теоретичну та практичну кваліфікованість, а також навчатися упродовж життя.

Водночас існує і необхідність вибудовування розгалуженої системи навчання упродовж життя для спеціалістів економічно-підприємницької галузі через надзвичайну динамічність та змінність сучасного глобального та національного фінансово-економічного та виробничо-інноваційного простору, що особливо актуалізує нині концептуально-теоретичний аналіз проблематики, пов'язаної з особливостями та завданнями реалізації економічної освіти упродовж життя. «Кадровий супровід інноваційної економіки важко уявити без нової наукової еліти, лідерів в освіті, без створення умов для навчання упродовж усього життя. Сьогодні в усьому світі робиться наголос на неперервній освіті. У більшості високотехнологічних країн світу одночасно навчається близько 50 % дорослого населення. Тому одним із головних ресурсів інноваційного розвитку має стати створення сучасного механізму функціонування системи підвищення кваліфікації і загалом задоволення освітніх потреб людини упродовж її життя» [10, 6]. Саме підвищення власної професійної та особистісно-моральної компетентності завдяки використанню можливостей та структур освіти упродовж життя є, на наш думку, одним із найефективніших засобів становлення та осучаснення світогляду та ціннісних орієнтацій українських підприємців.

Надзвичайно важливим моментом у

цьому аспекті є постійна необхідність для самих підприємців підвищувати свою кваліфікованість через систему освіти впродовж життя. «Особливо актуальним питання безперервної освіти є для суб'єктів підприємництва. Це зумовлено тим, що підприємці, які започатковують власний бізнес чи підтримують функціонування наявного, потребують постійно нових знань для створення інноваційних ідей, впровадження сучасних технологій, використання ефективних методів дослідження ринку тощо» [5, 31]. Отже, науково-педагогічні кадри постійно мають бути в курсі найновіших адміністративно-управлінських і технологічно-інноваційних тенденцій та механізмів з метою забезпечення ефективного процесу підвищення професійної кваліфікації та науково-технічної поінформованості підприємців. Ця особливість реалізації економічної освіти впродовж життя надзвичайно важлива як засіб формування професійно-особистісних компетенцій та світоглядно-ціннісних орієнтацій сучасного українського підприємця.

Важливим виміром необхідності сучасному підприємцю регулярно підвищувати свою професійну компетентність є те, що в сучасному світі підприємницька діяльність тісно пов'язана із застосуванням інформаційних технологій, які постійно і динамічно змінюються і розвиваються. Тож існує нагальна необхідність для підприємця, який керується сучасними тенденціями бізнесу, постійно підвищувати свою професійну та інформаційну культуру й компетентність. «Орієнтуючись на сучасний ринок праці, освіта до пріоритетів сьогодення відносить вміння оперувати такими технологіями та знаннями, що задовольняють потреби інформаційного суспільства, підготують молодь до нових ролей у цьому суспільстві. Саме тому важливим нині є не тільки вміння оперувати власними знаннями, а й бути готовим змінюватись та пристосовуватись до нових потреб ринку праці, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатись упродовж життя. Прогресивна освіт-

ня спільнота сьогодні ставить перед собою нове завдання – сформувані в молоді людини та дорослого вміння вчитись» [3, 73]. Саме вміння навчатися і постійно опановувати нові технологічно-інформаційні засоби та інструменти є особливою ознакою підприємця нової формації, який глибоко усвідомлює роль інформації і знання для успішної діяльності в умовах цивілізаційної ситуації початку XXI століття. Це зумовлює фундаментальну необхідність реалізації освіти впродовж життя як засобу становлення світогляду сучасного українського підприємця.

Одним із ключових соціокультурних та професійних вимірів підприємницької діяльності є постійна динаміка та змінність форм і засобів ведення справи. У сучасному світі цивілізованого бізнесу постійно підкреслюється, що лише здатний до інноваційних нововведень та прогресивних, нехай навіть ризикованих, рішень підприємець має шанс на успіх. А в суспільстві знань успіх можливий лише на основі найновітніших досягнень науки й освіти. «Особливо важливу роль безперервна освіта відіграє для підприємців, для людей, які ведуть активний спосіб життя, для яких конкуренція та динаміка – це стихія, для яких бізнес – це не тільки можливість самореалізації чи отримання прибутку, але й фактор постійного вдосконалення, розвитку, отримання нових знань, творення новітніх концепцій та ідей. Немає такого бізнесу, немає такого виду підприємницької діяльності, який би тільки сформувався і функціонував. Кожен бізнес є рухливим, він розвивається, потребуючи нововведень, системи пристосувань, постійного моніторингу ринку, впровадження нових технологій та інновацій як у виробленні продукту чи наданні послуг, так і в організації управління, регулювання ризиків. А в основі кожного ефективно функціонуючого бізнесу є людина. Саме людина як суб'єкт підприємництва, її особисті соціальні характеристики, мотиви, бажання самоутвердитися, організаторський талант, здатність до навчання, безперервне прагнення удоскона-

люватися і впроваджувати щось нове формує розвиток підприємництва, визначає його роль у ринковій економіці, її інноваційних перетвореннях» [5, 33]. Отже, сама ринкова динаміка, змінність форм підприємницької активності, інноваційна природа функціонування системи суспільства знань тощо надзвичайно актуалізують науково-теоретичну, навчально-методичну та організаційно-формальну проблематику становлення та розвитку національної системи економічної освіти впродовж життя.

Зрештою, дуже важливим моментом становлення та розвитку безперервної економічної освіти є проблема диверсифікації та урізноманітнення форм викладання в системі навчання впродовж життя, що мають забезпечити для якомога більшої кількості суб'єктів навчання можливість підвищити свою підприємницько-професійну та загальнокультурно-економічну компетентність. «Для підвищення рівня соціальної відповідальності сучасного бізнесу необхідно формувати й розвивати у підприємців і населення духовну, корпоративну, інноваційну, національну, професійну та інші види культур шляхом тренінгів, ділових ігор, міні-педагогічних майстерень, надання відповідних науково-консультативних послуг тощо» [11, 170]. Тож перед науково-педагогічною спільнотою економічного профілю в нашій країні постає актуальне завдання теоретичної розробки та практичного впровадження формально урізноманітненої системи економічного навчання впродовж життя.

І ще одним надзвичайно важливим моментом проблематики економічної освіти і просвітництва є виховання культури економічних відносин («економічної культури») особистості. Підприємці в розвинених країнах є не просто ділками, зосередженими на власному бізнесі, а й активними суб'єктами громадського та культурного життя з високим рівнем суспільної свідомості й моральності. «Підприємців у західних країнах відносять до розряду основних ініціаторів інтенсифікації не тільки загальноосвітнього та професійного, а й культурного розвитку

населення» [13, 62]. Саме підприємницька активність веде до того, що людина для підвищення якості власного життя, потенціалу успішності, особистісного культурного рівня прагне до особистісного самовтілення на основі цивілізованих принципів економічної, підприємницької, бізнесової культури й моралі.

У розвинених країнах із сучасною системою ринкових відносин підприємницька культура є невід'ємним, більше того – рушійним, активним складником загального соціокультурного процесу, що створює для населення можливість формування сучасних і прогресивних виявів економічної культури. «Ринковий світогляд є складником ринкової культури суспільства, а в Україні ринкова культура є ще дефіцитом. Для значної частини населення характерна відсутність: 1) розуміння структури та механізмів ринкової економіки; 2) досвіду участі у функціонуванні ринкових структур; 3) здатності до ефективної підприємницької діяльності. Дефіцит ринкової економічної культури торкається всіх рівнів людської свідомості: знань, практичного досвіду, навичок, умінь тощо» [8]. У зв'язку з цим, перед нашим суспільством постає складне комплексне завдання вироблення методології формування високої економічно-підприємницької культури, що має здійснюватися на всіх рівнях соціалізації молоді та за всіма напрямками навчально-виховної, просвітницької, професійної та комерційної активності.

Виховання культури економічних відносин, економічної культури особистості є невід'ємним складником цілісного процесу економічної соціалізації, який актуалізує для молоді людини ті соціокультурні форми, які домінують у рамках певної системи народного господарювання. Така соціалізація в українському суспільстві ускладнюється його трансформаційною природою, що, своєю чергою, надзвичайно актуалізує проблему формування високого рівня особистісної економічної культури сучасного типу. «Становлення особистості як суб'єкта економічної соціалізації є процесом актив-

ної, отже, вибіркової, узгодженої з системою власних потреб і цінностей у сфері економіки, інтеріоризації економічних суспільних цінностей, процес активного включення особистості у систему економічних відносин. Такий ракурс розгляду дає можливість розуміти особистість як суб'єкт економічних відносин в якості творця системи власних економіко-психологічних якостей» [4, 118]. Отже, система економічної освіти й виховання має створювати смисло-ціннісне середовище, сприятливе з технологічно-інноваційної та особистісно-гуманістичної точки зору для формування високих стандартів сучасної ринково-підприємницької культури молоді.

Важливим елементом виховання культури економічних відносин, економічної культури сучасної української молоді є вироблення чітких пріоритетів морально-етичного характеру, які б враховували у власній структурі й цивілізовані моральні принципи сучасного ведення бізнесу, і глибинні народні духовно-моральнісні традиції української нації. «Сприятливі поліпшенню морального статусу майбутніх суб'єктів підприємницької діяльності, підвищенню їхньої готовності до здійснення моральних вчинків можна шляхом включення до навчальних планів підготовки та перепідготовки фахівців з економіки та підприємництва дисципліни «Етика бізнесу», головною метою якої полягає у підготовці студентів до реалізації сукупності моральних норм, правил та уявлень, які регулюють ставлення, поведінку і взаємні стосунки людей у процесі підприємницької діяльності» [7, 126]. Надзвичайно важливо, на нашу думку, щоб формування етичного підґрунтя підприємницької діяльності формувалося в рамках теоретично-навчальної та навчально-виховної активності в рамках системи економічної освіти, а не стихійно, коли непередбачено в морально-етичному плані молода людина потрапляє у вир нецивілізованого посткомуністичного бізнесу.

Загалом, саме система загальної, професійної економічної освіти, система освіти підприємців упродовж життя містять

основний потенціал виховання культури економічних відносин сучасного цивілізованого ринкового характеру. «Вирішальну роль у формуванні економічної культури відіграє цілеспрямований процес професійної освіти, під час якого реалізується соціально-педагогічна функція, що передбачає передання знань, умінь, навичок, вироблення особистісних якостей, що складають економічну освіченість. У нових економічних умовах широке поле професійного розвитку стає доступним тільки тим, хто увібрав у себе нові економічні цінності» [6, 90]. Це зумовлює необхідність формування в рамках національної системи освіти ефективних механізмів надання населенню всіх можливих видів навчальних та просвітницьких послуг щодо підвищення рівня економічної культури, а професійним підприємцям ще й регулярних послуг щодо постійного підвищення кваліфікації особистісно-культурного та професійно-інноваційного характеру.

Сфера освіти є доволі складною і розгалуженою системою діяльності, без якої важко собі уявити включення підприємців у сферу моральної культури, оскільки все їхнє життя так чи інакше пов'язане з процесами навчання. Звичайно, в умовах розгортання підприємницької діяльності особливе значення має економічна освіта. Вона забезпечує насамперед відповідний рівень економічних знань підприємців, їхню досконалу орієнтацію в проблемах функціонування ринкової економіки, вміння ефективно використовувати матеріальні і трудові ресурси тощо. Проте економічна освіта відкриває також перспективні можливості для органічного поєднання різних аспектів духовного становлення підприємців. Адже вивчення ними основних економічних законів і принципів господарювання в нових економічних умовах відіграє важливу роль у формуванні їхнього світогляду, а знання і навички, які вони одержують при цьому, допомагають знаходити правильні рішення в складних умовах функціонування сучасного підприємництва. Більше того, знання процесів розвитку підприємництва дає

підприємцям змогу значно зменшити не тільки економічний, а й моральний ризик, який є постійним супутником їхньої діяльності. Водночас варто зауважити, що сучасна система освіти сприяє становленню морально-етичних засад підприємництва, оскільки має на меті формування розвиненої особистості. Як ефективний засіб реалізації загальнолюдських моральних пріоритетів система освіти безпосередньо впливає на процес становлення моральної культури підприємництва [1, 12–13]. Отже, економічна освіта й виховання як засіб становлення світогляду сучасного українського підприємця є інтегральним феноменом, що поєднує в собі можливості прищеплення молоді та населенню загалом у процесі їхньої економічної соціалізації і знаннево-технологічних компетенцій ринкового характеру, і високоморальної та високодуховної наснаги до самореалізації як активного суб'єкта соціокультурного та громадського розвитку.

Загалом вища економічна освіта, а також освіта впродовж життя є необхідною умовою підвищення рівня економічної культури українського підприємницького прошарку, особливо молоді, що зумовлює надзвичайну світоглядно-філософську актуальність структурно-освітнього та змістово-інноваційного розвитку в цій галузі. «Пріоритетами сучасної вищої та професійної освіти є підготовка освічених, соціально грамотних, конкурентоспроможних, конструктивних, мобільних та підприємливих спеціалістів, які могли б самостійно приймати рішення в ситуації вибору, прогнозувати можливі їх наслідки. Досягнення цього результату можливе лише на основі реалізації планомірної, системної, продуктивної виховної роботи, об'єднання державних та громадських ресурсів» [14, 20]. Справді, всі суб'єкти національно-суспільного становлення і розвитку зацікавлені у постійному зростанні економічної культури українського населення, адже вона є фундаментом конкурентоспроможного розвитку країни та національної економіки. Освітня ж система, на нашу думку, є ключовим се-

редовищем прищеплення сучасних цивілізованих світоглядно-ціннісних орієнтирів українським підприємцям, особливо молодим та майбутнім.

Отже, розглянувши потребу національного суспільства у розвитку системи загальної і професійної економічної освіти, її сучасний стан, кризові та суперечливі тенденції, а також можливості подолання їх внутрішньо-системними зусиллями й за допомогою використання досвіду розвинених країн, проблематику підготовки й перепідготовки кадрів для системи економічної освіти, можливості формування ефективної системи економічної освіти впродовж життя, а також культурно-виховний потенціал економічної освіти, можемо зробити низку взаємопов'язаних **висновків**.

По-перше, розглянувши загальні характеристики впливу сучасної цивілізаційної та соціокультурної ситуації в глобальному світі на економічну культуру і свідомість людини, маємо підстави наголосити на світоглядно-ціннісній необхідності отримання загальної та професійної освіти людині як суб'єкту ринкових відносин, що є однією з ключових умов для успішної соціалізації, особливо для молоді, яка починає свій життєвий і професійний шлях у трансформаційних, перехідних суспільствах, одним із яких є Україна. Економічна соціалізація та успіх життєво-професійної самореалізації безпосередньо залежить від рівня економічної освіти, що сформувався в тій чи тій країні. Це зумовлює необхідність постійного розвитку цього сегмента національної освітньої системи на основі новітніх гуманістично-інноваційних технологій, які даватимуть молодій людині можливість і набувати високого рівня особистісно-професійних компетенцій, і оволодівати сучасним рівнем економічно-підприємницької культури та свідомості. Варто зауважити, що підприємницькі цінності безпосередньо залежать і від тих реалій, які складаються у вітчизняній економіці, але саме на систему економічної освіти покладено значну відповідальність щодо прищеплення українській молоді

цінностей і світоглядних орієнтирів сучасного цивілізованого підприємництва, що є обов'язковою умовою для підвищення рівня конкурентоспроможності нашої національної економіки на міжнародному і глобальному рівнях.

По-друге, проаналізувавши сучасний стан і головні суперечності економічної освіти в Україні, маємо підстави зробити висновок про те, що коріння дисфункціональних характеристик національної економічної освіти міститься і в недостатньому рівні науково-методичної і технологічно-інноваційної забезпеченості навчально-виховного процесу, і у світоглядній суперечності між тими ціннісними стандартами, які можуть прищеплюватися майбутньому підприємцеві на навчально-теоретичному рівні та об'єктивною соціально-економічною реальністю українського суспільства, яке перебуває у стані важкої посткомуністичної трансформації. У зв'язку з цим, перед освітньою спільнотою економічного профілю в нашій країні постає завдання не просто підготовки компетентних спеціалістів підприємницької галузі, а й вироблення світоглядно-ціннісних орієнтирів молодії людини для майбутнього реформування реальної економіки, для чого знадобляться не лише професійні знання та вміння, а й особистісні високі морально-вольові і творчо-інноваційні здатності. Тільки за наявності таких здатностей молода людина, майбутній підприємець володітиме достатнім потенціалом для економічної соціалізації та особистісного розвитку в складних умовах трансформації національного суспільства та глобально-світового середовища.

По-третє, дослідивши перспективи та основні напрями розвитку національної системи економічної освіти, можливості діагностування та прогнозування ключових тенденцій її розвитку, а також потенціал застосування досвіду західних країн для інтенсифікації навчально-виховних форм підготовки майбутніх підприємців, маємо підстави наголосити на нагальній необхідності розробки національною економіко-педагогічною спільнотою таких методик

економічного навчання, виховання і соціалізації, які б гармонійно поєднували в собі і прогресивний досвід інноваційного розвитку змістово-формального наповнення освіти підприємців в Європі та США, і глибокі національні українські традиції гуманістичної, людиноцентричної педагогіки. Саме в поєднанні процесу набуття ключових особистісно-професійних компетентностей підприємця з опануванням етичних принципів ведення бізнесу та із соціокультурними орієнтирами сучасності полягає, на нашу думку, основний стратегічний пріоритет розвитку української системи економічної освіти як засобу становлення світоглядно-ціннісної сфери сучасного українського підприємця.

По-четверте, визначивши ключові параметри та необхідні системні характеристики підготовки й перепідготовки кадрів для системи економічної освіти, а також нагальну актуальність і беззаперечну перспективність становлення й розвитку системи економічної освіти впродовж життя, маємо підкреслити, що показники динамічності, змінності, інноваційного перетворення сучасного бізнес-середовища спричинюють необхідність постійного підвищення професійних, особистісно-моральнісних та знаннєвих компетенцій сучасного підприємця для успішної підприємницької діяльності в рамках суспільства знань. Така ситуація зумовлює необхідність постійного вдосконалення та поповнення науково-педагогічного кадрового потенціалу національної системи економічної освіти, який має, з одного боку, відповідати найсучаснішим науково-інноваційним критеріям та гуманістичній природі сучасної педагогіки, а з іншого вільно орієнтуватися в поточних реальних економічно-підприємницьких тенденціях і процесах. Тільки такі кадри зможуть, на нашу думку, забезпечити прогресивну інноваційність, ефективність і корисність системи національної економічної освіти, зокрема освіти сучасного українського підприємця впродовж життя.

По-п'яте, виявивши потенційні можливості національної системи економіч-

ної освіти у сфері виховання культури економічних відносин, економічної культури особистості, маємо підкреслити, що в цьому процесі великого значення набуває гармонійне педагогічно-гуманістичне поєднання найновітніших морально-ціннісних орієнтирів, вироблених і застосовуваних у рамках цивілізованих форм ринково-підприємницьких відносин у західному суспільстві, та глибоко гуманістичних традицій національної моралі та культурної свідомості. Саме підприємницька культура в розвинених країнах є енергетичним рушієм соціокультурного прогресу загалом. У по-

сткомуністичній Україні поки що спостерігаються інші тенденції, а отже існує нагальна необхідність підвищення загальної культури підприємництва. Відповідальність за виконання такого завдання в основі своєї покладається на національну систему економічної освіти, яка має, використовуючи провідні інноваційно-гуманістичні технології навчання, виховувати високі стандарти економічної культури і моралі молоді та майбутніх підприємців, притаманні розвиненим суспільствам із високим рівнем громадянської та підприємницької культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Акопян В. Г.** Морально-етичні цінності підприємця: формування та розвиток (соціально-філософський аналіз) : автореф. дис. ... канд. філософ. наук : 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії / В. Г. Акопян. – К., 2004. – 18 с.
2. **Борецька Н. П.** Конкурентні переваги і вигоди ринкової економіки у контексті розвитку вищої освіти / Н. П. Борецька, О. В. Апілат // Методологія досліджень та сучасні соціальні, економічні і психологічні проблеми розвитку суспільства : зб. наук. праць Донецького інституту ринку та соціальної політики. – Серія : «Економіка і менеджмент». – Донецьк : ДІР СП, 2010. – С. 11–17.
3. **Буяк Б.** Модернізація освіти української молоді в контексті трансформаційно-глобалізаційних процесів / Б. Буяк // Україна – Європа – Світ : міжнар. зб. наук. праць на пошану проф. М. М. Алексієвця. – Тернопіль, 2010. – Вип. 5 : Україна – Європа – Світ : історико-політичні та гуманітарні аспекти розвитку : у 2 ч. – Ч. 1. – С. 67–76.
4. **Дембицька Н. М.** Економічний досвід як чинник становлення суб'єкта економічної соціалізації: концепція дослідження / Н. М. Дембицька // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка. – Т. XI. – Ч. 1. – К., 2009. – С. 110–118.
5. **Кашуба О. М.** Сутність та принципи безперервної освіти у діяльності суб'єктів підприємництва в Україні / О. М. Кашуба // Сталий розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2010. – № 3. – С. 31–38.
6. **Коваленко О. В.** Економічна культура як складова підготовки висококваліфікованих фахівців у ВНЗ / О. В. Коваленко // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (педагогічні науки). – 2011. – № 13 (224), липень. – Ч. 1. – С. 86–91.
7. **Кононець М. О.** Моральний статус майбутніх суб'єктів підприємницької діяльності / М. О. Коно-

CITED LITERATURE

1. **Akopjan V. G.** Moral&Ethics value of the businessman: formation and development (the socially-philosophical analysis) : the author's abstract of the dissertation of the candidate of philosophical sciences. A speciality: 09.00.03 / V. G. Akopjan. – K., 2004. – 18 p.
2. **Boretska N. P.** Competitive advantages and market economy calls in a context of development of higher education / N. P. Boretska, O. V. Apilat // Methodology of researches and modern social, economic and psychological problems of development of a society. The collection of scientific works of Donetsk institute of the market and social policy. – A series : «Economy and management». – Donetsk : DIO SP, 2010. – P. 11–17.
3. **Buiak B.** The Ukrainian youth in a context transformational-global processes / B. Buiak // Ukraine – Europe – the World : the international collection of proceedings in memory of prof. M. M. Alekseevts. – Ternopol, 2010. – Release 5 : Ukraine – Europe – the World : history-political and humanitarian aspects of development: in 2 parts. – Part 1. – P. 67–76.
4. **Dembitsky N. M.** Economic experience as the factor of formation of the subject of economic socialisation: the research concept / N. M. Dembitsky // Problems of the general and pedagogical psychology. The collection of proceedings of Institute of psychology of G. S. Kostyuk of NPA of Ukraine / Under the editorship of S. D. Maksimenko. – Vol. XI. – Part 1. – K, 2009. – P. 110–118.
5. **Kashuba O. M.** Bases and principles of continuous education in activity of subjects of business in Ukraine / O. M. Kashuba // Constant development of economy. – 2010. – № 3. – P. 31–38.
6. **Kovalenko O. V.** Economical culture as compound preparations of highly skilled experts in universities / O. V. Kovalenko // The Bulletin of Lugansk national university of name Taras Shevchenko (pedagogical sciences). – 2011. – № 13 (224), July. – Part 1. – P. 86–91.

нець // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2007. – Вип. 3. – С. 121–126.

8. **Кривега Л. Д.** Ринковий світогляд: зміст і цінності [Електронний ресурс] / Л. Д. Кривега, К. В. Сухарева // мат-лы III Междунар. науч.-практ. конф. «Проблеми формування нової економіки XXI века» (23 – 24 декабря 2010). – Режим доступа: http://www.confcontact.com/20101224/1_krivega.htm.

9. **Лапина Т.** Формування економічного мислення у студентів-фахівців економічного профілю / Т. Лапіна // Нова педагогічна думка. Науково-методичний журнал. – 2011. – № 1. – С. 55–58.

10. **Саух П. Ю.** Якість освіти як індикатор рівня життя інформаційного суспільства / П. Ю. Саух // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2006. – № 29. – С. 3–7.

11. **Смерічевська С. В.** Аксиологія соціальної відповідальності сучасного бізнесу / С. В. Смерічевська // Вчені записки Університету «КРОК»: зб. наук. праць. – 2008. – № 18. – Т. 1. – С. 166–171.

12. **Смілянець О. Г.** Інноваційні педагогічні технології в післядипломній освіті фахівців з економічної кібернетики / О. Г. Смілянець // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць. – Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2010. – Вип. 25. – С. 265–272.

13. **Хромов М. І.** Зарубіжний досвід управління професійною підготовкою персоналу / М. І. Хромов // Ринок праці та зайнятість населення. Науково-виробничий журнал. – 2011. – № 2. – С. 61–64.

14. **Белогуров А. Ю.** Приоритети виховання в процесі підготовки сучасного спеціаліста / А. Ю. Белогуров // Педагогическое образование и наука. Научно-методический журнал. – 2009. – № 5. – С. 20–25.

7. **Kononets M. O.** Moral status of the future subjects of enterprise activity / M. O. Kononets // Bulletin NTUU «KPI». Philosophy. Psychology. Pedagogics. – 2007. – Release 3. – P. 121–126.

8. **Krivega L. D.** Market outlook: the maintenance and values [Website] / L. D. Krivega, K. V. Suhareva // Materials of III International scientifically-practical conference «Formation Problems new XX-th century economy» (23 – on December, 24th 2010). – Access mode: http://www.confcontact.com/20101224/1_krivega.htm/.

9. **Lapina T.** Formation of economic thinking at students-experts of an economic profile / Tatyana Lapina // New pedagogical thought. Scientifically-methodical magazine. – 2011. – № 1. – P. 55–58.

10. **Sauh P. J.** Quality of education as the indicator of a standard of living of an information society / P. J. Sauh // The Bulletin of Zhitomir state university of a name of Ivan Franko. – 2006. – № 29. – P. 3–7.

11. **Smerichevskaja S. V.** Aksiologija of social responsibility of modern business / S. V. Smerichevskaja // Scientific notes of University «KROK»: the Collection of scientific works. – 2008. – № 18. – Volume 1. – P. 166–171.

12. **Smiljanets O. G.** Innovatsionnye pedagogical technologies in poslediplomnom formation of experts in economic cybernetics / O. G. // Modern information technologies and innovative techniques of training in preparation to experts: methodology, the theory, experience, problems. The collection of scientific works. – Vinnitsa: Vinnitsa state pedagogical university of a name of Michael Kotsjubinski, 2010. – Release 25. – P. 265–272.

13. **Khromov M. I.** Foreign experience of management by personnel vocational training / M. I. Khromov // The Labour market and population employment. – 2011. – № 2. – P. 61–64.

14. **Belogurov A. J.** Priority of education in the course of preparation of the modern expert / A. J. Belogurov // The Pedagogical education and a science. Scientifically-methodical magazine. – 2009. – № 5. – P. 20–25.

ФІЗИКА ТА АСТРОНОМІЯ
1. 2013
ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 74637
ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЖУРНАЛУ
ІСААК НЬЮТОН – ТВОРЕЦЬ КЛАСИЧНОЇ ФІЗИКИ
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Науково-методичний журнал
Актуальні проблеми фізичної освіти та академічної науки, найновіші наукові дослідження, методичні розробки уроків, дидактичні матеріали, реформа шкільної освіти становлять зміст часопису

Виходить 8 разів на рік. Передплатна ціна на I півріччя – 175,50 грн

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 74637

Журнал внесено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних досліджень на здобуття наукових ступенів кандидата і доктора наук (галузь «Педагогічні науки»)